

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Законодавцем не подається виокремлення ознак поняття «заповіт», що іноді призводить до неоднозначного, суперечливого розуміння юридичної категорії.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 435-VII.
2. Цивільне та сімейне право України: підручн. /за ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої. К.: Правова єдність. 968 с.
3. Шевчук Л.В. Заповіт як підстава виникнення правонаступництва в цивільному праві України. автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького.К., 2001. 17 с.
4. Чуйкова В.Ю. Спадкування за заповітом : проблеми судової практики. *Нова Конституція України і проблеми вдосконалення законодавства : Зб. наук. праць*. Харків. Нац. юрид. акад. України, 1997. 81 с.
5. Ковальчук Я.В. Право на складання заповіту. *Юридичний журнал*. 2006. № 10 (52). С. 32–33.

Шишкіна Ксенія Олегівна,

курсант другого курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СПАДКОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Законодавчий процес не стоїть на місці. Щодня в законодавстві різних країн з'являються все нові й нові правові положення, котрі тим чи іншим чином змінюють життя суспільства в цілому. Ці зміни не оминають й цивільне право, а також одну із найсуперечніших його тем – спадкове право. Тому я вважаю доречним здійснити порівняння спадкового законодавства в Україні та ФРН.

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що тема спадкування була досить поширеною і затребуваною в усі часи, а тим паче зараз, коли нечесні особи намагаються знайти прогалини в законодавстві та вдало використати їх на свою користь, заволодівши при цьому чужим майном. У наш час, люди передають у спадок не лише загальноприйнятні цінності, такі як: рухоме та нерухоме майно, гроші та інші речі, але й певні права та обов'язки померлої особи, що може стати підґрунтям для вчинення махінацій. Вивченням цієї теми займалися такі видатні науковці, як: О. Клименко, І. Жилінкова, В. Васильченко, М. Дякович, Є. Харитонов, Я. Шевченко, М. Агарков, В. Співак, М. Брагінський та інші.

На сьогоднішній день існує два способи одержання майна у спадок: за законом та за заповітом. Розглянемо і порівняємо перший випадок. Як у законодавстві України, так і в законодавстві ФРН спадкування за законом здійснюється на принципах черговості. Задля цього у цивільному законодавстві закріплені черги спадкування. В Україні до першої черги спадкування відносяться діти та батьки спадкодавця, а також той із членів подружжя, котрий пережив його, до другої черги належать – рідні брати та сестри спадкодавця, баба та дід, до третьої – рідні дядько та тітка, до четвертої – особи, які проживали зі спадкодавцем не менш як п'ять років до відкриття спадщини, до п'ятої – інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, а також утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї. [1]. В ФРН до першої черги спадкування належать нащадки спадкодавця: діти, онуки, правнуки, до другої – батьки спадкодавця та їх прями нащадки, до третьої – дід, баба та їх нащадки. [2].

Як бачимо, вже у цьому проявляються певні відмінності між законодавством двох країн: у

ФРН до першої черги спадкування належать лишень прямі нащадки спадкодавця, в той час, як в Україні – діти, батьки, та член подружжя, котрий пережив іншого. Також, відповідно до Цивільного укладення Німеччини, той із членів подружжя, котрий пережив іншого не входить до жодної з черг, йому належить право на позачергове спадкування. Розмір його частки у спадщині залежить від того, з якою чергою спадкування він призивається.

Досить цікавою є й тема спадкування за заповітом. На сьогоднішній день, все більше і більше громадян, вважають доцільним складання заповіту, аби документально відобразити власну волю стосовно належного їм майна у разі їх смерті. Відповідно до Цивільного укладення Німеччини заповіт може скласти особа, що досягла 16 років. [2]. В Україні заповіт може складати фізична особа з повною цивільною дієздатністю. [1]. Зазвичай ці особи мають досягти 18-річного віку, але у окремих випадках можливе досягнення ними лишень 16 років. Також досить суттєвою відмінністю є різні вимоги до форми заповіту. В Україні заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення, а у ФРН він може бути складений у двох формах: власноручно та у вигляді публічного акту (складається нотаріусом на підставі усної чи письмової заяви спадкодавця).

Звичайно, ми не можемо залишити без уваги питання щодо права на обов'язкову частку у спадщині. Тут також існує певна відмінність: в Україні право на обов'язкову частку у спадщині мають малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки, а у ФРН таке право надається виключно батькам спадкодавця, та вдові або вдівцю. Розмір обов'язкової частки у спадщині в обох країнах встановлюється однаково: $\frac{1}{2}$ (половина) частки, яка належала б кожній з вищеперерахованих осіб у разі спадкування за законом.

Таким чином ми визначили основні подібності й відмінності у спадковому законодавстві України та Федеративній Республіці Німеччині. Ця порівняльна характеристика дає змогу відобразити ті суттєві риси, котрі характерні для кожної з обраних для обговорення держав.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 04.11.2018 р.)
2. Шимон С.І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн: навч. пос. Київ, 2004. с. 187-191.
3. Харитонов Є.О. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Від 16 січня 2003 р. 744 с.
4. На допомогу спадкоємцю: хто має право на спадщину. Частина 1. URL: <http://www.uris-s.com.ua/2012/02/20/на-допомогу-спадкоємцю-хто-має-право-н/> (дата звернення: 04.11. 2018).
5. Івченко В.М. Порядок закликання до спадщини та оформлення спадкових прав. *Міністерство юстиції*. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_10642 (дата звернення: 04.11. 2018).
6. Павлова Л.М. Спадкування за новим цивільним кодексом України. *Міністерство юстиції*. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4626 (дата звернення: 04.11. 2018).
7. Варто знати: як отримати спадщину. URL: <http://www.i-law.kiev.ua/варто-знати-як-отримати-спадщину/comment-page-31/> (дата звернення: 04.11.2018).